

UČITELJSKI TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 22.

V Ljubljani, 15. novembra 1887. l.

XXVII. leto.

Otroška individualnost.

Fr. Gabršek.

I.

Pojedini človek se razlikuje od vseh drugih po prav posebnih svojstvih, bodisi telesnih ali duševnih. Taka posebna svojstva imenujemo individualnost človeško. Užé pri odraslih ljudeh opazujemo; da se ne nahajata dva človeka, ki bi imela povsem jednako prirodo. Pri teh so vnanja ali notranja svojstva užé toliko razvita, da bi mogla stvarjati nekako jednakoličnost v raznih telesnih ali duševnih pojavih. A ker tega ni, tedaj smemo sklepati, da so razni telesni ali duševni darovi, katere je človek prejel od svojega Stvarnika, v bistvu sicer istovrstni, v svojih posledicah pa raznovrstni in to tem bolj, čim različnejši so vplivi, ki izpreminjajo človeški razvitek.

Ako pa govorimo užé pri odraslih ljudeh o posebnih svojstvih, tem večja je razlika pri otrocih, ki se še le razvijajo in katerim še nedostaje one trdne podloge za izraževanje svoje notranjenosti, katere nikakor ne sme manjkati pravilno razvitemu človeku. V tem oziru je torej individualnost neka prav posebna lastnost gojenčeva. To pa storí, da je ves šolski pouk in sploh vse šolsko delovanje jako težavno. Da bi popolnem ustregli vsakemu otroku, imeti bi morali pravo za pravo toliko načinov poučevanja in vzgojevanja, kolikor je otrok v šoli. Da bi bilo to skoro nepremagljivo delo, razvidi se na prvi hip. Najtežavnejša stran te zadeve je pač vzgoja, kajti pri pouku se vender le še doseže vsaj na sploh nekaka jednakoličnost, to pa zato, ker izvirajo vednosti iz vsakdanje potrebe in ker teží človek pri svojem izobrazovanju po vkupnem smotru, ustrezajočem tej potrebi. Vzgoja pa se ima ozirati na notranja čutila, na nežne kalí, speče v notranjosti otrokovi. Vse to je treba vzgojitelju natanko izpoznati, kajti pri vzgoji še ni dosti, da poznamo samó smoter, katerega nam je doseči z navlaščnim vplivanjem na gojenca. Ravno tako ne zadostuje, da bi se seznanili samó z uzorom, po katerem se ima gojenec izobraziti in vzgojiti. Polovičarsko delo bi bilo nadalje, ko bi poznali in uporabljali jedino le sredstva, s katerimi se ima gojenčeva vzgoja izvrševati, pri tem pa bi pozabljali na vse one prirodne sile, katerim se imajo taka sredstva šele prilagoditi. Ako hočemo torej, da bode naše vzgojno delo v resnici pravo in popolno, poznati nam je gojenca po vseh njegovih posebnih svojstvih, po vsem njegovem bistvu. Samó na to, kar natanko poznam, morem vztrajno vplivati, in le ondí morem uporabljati prava sredstva, kjer poznam prirodne sile, darove in posebnosti gojenčeve. Vsaj mora tudi kmetovalec poznati najpreje zemljo, katero mu je obdelovati, potem šele more vsejati pravo seme. Lastnosti tál so različne,

vender v določenem krogu jednake; človek pa je živ tvor, ki se vedno izpreminja in prečesto udaja vsakojakim vtiskom. Ako hoče torej vzgojitelj doseči v resnici pravi uspeh, poznati mu je vsakega otroka po njegovih posebnostih; potem pa naj za vsakega posebej uravná svoje delovanje. Ali to je silno težavno in ne térja le strogega opazovanja otroške duše, natančne spoznave vseh zakonov, po katerih se vrší notranje življenje človeško, ampak tudi neprestanega napora njegovih telesnih in duševnih sil. Vrh tega je v šoli vse preveč otrók navzočih, zaradi tega nedostaje učitelju časa v natančno razrešitev te naloge. Vender to ga ne sme ustrašiti, da ne bi po svoji možnosti preiskoval podloge, na katero mu je cepiti plemenite cepiče. Ako ima vsaj nekaj trdne volje, dosegl bode kmalu več, nego se je nadejal, in nadaljevanje mu ne bode težavno.

V veliki meri ali na sploh najde učitelj pomoč v raznih opazovanjih, katera so nam zapustili učenjaki v svojih spisih. Čeprav veljajo taka opazovanja za človeštvo sploh in se ne morejo pečati uprav z onimi otroci, na katere se ima učitelj ozirati, vender so mu taka opazovanja in take izkušnje neprecenljiv zaklad, iz katerega zajema vsaj občna vodila svojemu posebnemu opazovanju. V tem oziru najdemo, da se na sploh nahajajo v vseh ljudeh iste kali, samó da še spé in čakajo individualnega razvoja. Primerjajoč tù dobljena pravila s posebnimi pojavi otrók, ki so mu izročeni v opazovanje in razvijanje, treba se mu je uglobiti v otroško dušo, v mišljenje in snovanje otrokovih nazorov; v zlasti pa se mu je postaviti na ono stališče, na katerem stóji otrok. S tega stališča naj potem premotruje njegovo dejanje in nehanje; otroka pa naj sodi tako, kot bi mu bila odprta njegova duša. Prav tako izpoznavamo otrokovo prirodu, ako se ozremo na lastno mladost in se spominjamo, v kakih okolinostih smo vzrastli, kake težnje smo imeli, po čem smo takrat hrepeneli, kaka sredstva so rabila našim vzgojevateljem, da so nas ozdravili te ali one sklonosti, strasti. Sploh se nam je spominjati vsega, kar je delovalo na nas ter podalo mer in določbo našemu čustvovanju in hotenju.

Vse to pa, kar smo našli na takov način, urediti nam je v pregledno celoto, da se tako vsak čas lahko prepričamo, je li posledek našega opazovanja v resnici primeren otrokovi notranjosti, je li to, kar smo našli, pravi izvor nekalgene otrokove duše. Sosebno pa nam je paziti, da ne zamenimo napačnih posebnosti otroških s pravimi, bistvenimi. Mnogo je namreč posebnosti gojenčevih, ki se nimajo smatrati za take, katerim se mora na vsak način ustreči. Take lastnosti so užé tako ukoreninjene, da se kaj lahko smatrajo za nekaj stalnega. To so le razvade ali mehkužnosti, katere je treba šele odstraniti in z boljšimi nadomestiti.

Zakaj otroci tako radi lažejo?

Otročja leta, srečna leta, leta nedolžnosti, pa tudi leta otročje bolezni — laží. Kdor se je pečal več ali manj z vzgojo šolske dece, izkušal je užé, da se ta bolezen razširja mej otroci enako najbolj nalezljivim boleznim. Odkod, da lažejo najraje in, recimo najdebeleje, ravno otroci? Užé nekaj let pečá se olikani svét s tem vprašanjem; v najnovjšem času prišlo pa je delo francoskega zdravnika doktorja Bourdina na svetlo, delo kojemu je po vsej pravici vsak vzgojitelj največji pozornosti dolžan. Dovoljeno naj mi bode, da misli in opazovanja omenjenega zdravnika, opiraje se na lastne izkušnje in opazovanje svojim dragim tovarišem tukaj navêdem.

Pogledimo najprvo nekoliko razvoj te otročje bolezni! Izkušnja nas učí, da dete laže, kakor hitro je njegov um toliko razvit, da zna misliti in svoje misli razodevati, to je govoriti. Bolj pa, ko je razvit njegov um, bolj pogoste in različneje pa so tudi laží.

Vsi otroci ne lažejo enako radi in pa še lažnjivci so v nekaterih rečeh zelo odkritosrčni, pri drugih zopet nikdar resnice zvedeti ni moč. Kake pa so otročje laži? Ta laže, da kazljiva dejanja prikrije; oni, da zaželjeno dobí; eni, da se zagovarjajo ali da tožijo; da, so celo taki, ki lažejo, da opozoré okolico na svojo malenkost.

Ravno tako, kakor so različne otročje laži, ravno tako različen je vir njihov.

Največkrat lažejo otroci pač zato, da svoja kazljiva dejanja prikrijejo in kazni uidejo. Tej vrsti laži so stariši in vzgojitelji gotovo in brezpogojno sami krivi. Za male in nič vredne reči se lahkomišelnó dete najostreje kaznjuje. Jeza starišev ohlaja se na nedolžnih otrocih. — Po nerodnosti ali nepazljivosti ubilo je dete skledico. O! kako poje brezovka po plečih nedolžnega deteta! Ostra je bila kazen, preostra, a nje nasledek še huji. Strah pred ostro kaznijo, to je dete že okusilo, brani mu govoriti resnico. Gotovo bi otroci o tacihih stvareh govorili resnico, da bi se jim mesto palice dali prijazni opomini in lepa navodila, sploh, da bi se ž njimi ravnalo oziraje se na njihovo starost.

Prav radi tudi otroci lažejo, kadar dobiti želé kako reč, katere bi sicer ne dobili. Tej vrsti lažem podvrženi so otroci v najnežnejši dóbi. Čuditi se je večkrat, kako raznovrstna sredstva užé dete uporablja, da doseže zaželjeno. Revež je naenkrat bolan, ne more jesti, bolí ga glava i. t. d. Mati boječa se za svojega ljubčeka, neguje ga, izprašuje ga, bi li rad to ali uno; in dete je doseglo, česar je želelo. Večkrat sicer zdrava pamet materi pravi, da otrok laže; toda ljubezen pravilno vedno zmaga. Koliko nesreč zakrivé matere sè svojo slepo ljubeznijo! Napačna je misel onih mater, ki svoja deteta izgovarjajo: „Je še paniglavček, še ne vé, kaj je prav, kaj ne. Ko pride v leta bode užé drugačen“. Toda iz otroka postal je malopridnež, mladenič, ali kak? Strah in sramota svojim starišem. Veliko bi se dalo še o tem govoriti, toda dovolj. Vsaj nam vsakdanja izkušnja kaže vzgledov v obilici. Vsem takim lažem dajejo matere ali očetje sè svojo slepo ljubeznijo dovolj podstave.

Zelo razširjena je nadalje mej otroci grda navada, da drug drugega tožijo, drug o drugem lažejo. To navado prinesejo otroci od doma v šolo in jo tú še v večji meri nadaljujejo. Napačna vzgoja domá, različna ljubezen starišev do posameznih svojih otrok, sovraštvo in zavist teh mej saboj, daje netilo takim lažem.

So pa tudi otroci, ki lažejo tako rekoč iz navade. Otroci te vrste pač nimajo najbolje domače vzgoje. Pri raznih napakah svojih starišev otrok zapazi tudi to, da se mu stariši večkrat zlažejo. Otrok jih posnema, in navada postane železna srajca.

Kar pa učeni gospod doktor pripoveduje o vplivu pravljic na duševni razvoj otrok, temu jaz pritrđiti ne morem. Ta gospod namreč trdi, da otrok kmalu spozná, da je vse izmišljeno, da je laž, laž, ki ima namen druge zabavati in da se človek na ta način zlagati sme. Torej bi bile pravljice podstava in vir tako zvanemu „nabasanju“ (Fopperei). Pedagogi pa priporočajo pravljice in pripovedke kot važen učni in vzgojevalni pripomoček in to tudi po mojem mnenji ne zastonj. Kako hitro si pridobimo srca, ljubezen in zaupanje malih, ako jim pravočasno povemo kako primerno pravljico!

Slednjič navaja doktor Bourdin tudi laži onih otrok, ki lažejo zato, da bi znance in bližnje na svojo malenkost opozarjali. Po mojih mislih bi bile te vrste laži navadne le pri otrocih premožnih in imenitnih starišev. Jaz vsaj do sedaj kaj tacega na deželi še nisem zapazil. Doktor Bourdin pa pripoveduje o deklici, ki se je delala jako hudo bolno. Stariši vodili so jo od zdravnika do zdravnika, od bolnišnice do bolnišnice, dokler slednjič sama ne obstane, da je zdrava ko riba, da pa se je delala bolna zato, da bi se znanci za njo zanimali in se o njej pogovarjali.

Kako pa naj se učitelj obnaša nasproti raznovrstnim tem lažem? Učitelj je tukaj zdravnik; razne bolezni pa potrebujejo različnih zdravil. Zdravnik mora poznati organe

telesa, njihovo sestavo in delovanje, znati mora zdravila in njihov vpliv na bolnega človeka, učitelj vzgojitelj pa otroka in njegovo dušo in zdravila za njo, to je pripomočke pouka in vzgoje. Ko se zasledí vir kake laži, dobilo se bode potem tudi pripravno zdravilo. Večkrat prijazni opomini, pravočasna hvala in graja pri otrocih več opravijo, kakor pa surove besede ali celó šiba. Trmoglavosti in izmišljenostim nasproti skuša naj učitelj ljubeznivo a vstrajno učenca privedi do resnice in ubogljivosti. Nikdar naj pa učitelj učencem ne pripustí, da bi drug družega tožili, ker s tem bi netil sovraštvo mej učenci, netil bi laži. Gotovo pa bi bilo izgubljeno mnogo dragega časa z nepotrebnim izpraševanjem in svarjenjem. Učitelj pa naj bode pred vsem sam lep vzgled mladini. Najmanjše, tudi tako zvane laži v sili otroci pri njem zapaziti ne smejo. Ako mali vprašajo neprilicne reči, naj jih presliši in pouk nadaljuje. Tù in tam priporočati je kaka prilična povest, kajti „beseda gine, vzgled rine“.

Po tej poti si bomo pridobili ljubezen pri otrocih. Ako smo si pa pri njih pridobili ljubezen, bomo tudi ložeje pri mladini odpravljali in odpravili naj črneji madež — grdo laž.

—č—

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

Ferdo Kočevar Žavčanin r. 1834 v Žavcu, gimnazijo zvršil v Celju, na Dunaju lotil se zdravilstva, zaradi siromaštva podal se v Zagreb, služboval pri državnem računarstvu, l. 1876 obolel na duhu, v blaznici 11. okt. 1878 u. v Gradcu (Vid. Slov. Narod XI. št. 268. Sp. A. K. Cestnikov). Spiske svoje priobčeval je v

a) Novicah l. 1855: Vipota, kjer o koncu piše: „Resnično! krasen in bogat je naš slovenski dom, — toda žalibog! še malo poznan celó med rojaki, še manj od ptujcev. Nujmo tedaj po vsih okrajinah naše mile domovine nabirati zgodovinske čertice, da spravljamo na beli dan, kar je predolgo zanemarjeno bilo (str. 195)“. — L. 1856 iz Zagreba: Pesme in njih presoja. — L. 1857: Hrvatska in slovenska književnost. Franjo Jukić. O zadevah naše književnosti, naj se izdaje lepoznanek list, nekaj v latinici, nekaj v cirilici, in vmes pravi: „Kar se naši književnosti od mnogo strani, tako rekši v zlo (!) piše, je to, da se misli, da je skor vsa v rokah našega duhovstva. Res je, da več ko polovica tega, kar se pri nas v letu piše, je od naših domoljubnih duhovnov pisano, in zopet več ko tri četertinke tega je duhovnega, pobožnega obsežka. Al to je pri nas na Slovenskem potreba, silna potreba. Initium sapientiae est timor domini. Naš narod hoče bukve imeti, ki jih brati zna in brati hoče. In to je najbolja, najtemeljitiya podlaga za razvitek naše književnosti, za napredek naše narodne omike . . . Gledé omike prostega naroda je slovenski poleg českega gotovo drugo pleme slovansko. Če smo tedaj ravno najmanjši, nismo zato tudi najzadnji; samo da bi naše duševne in materialne sile enakomerne bile naši volji za prosveto itd. (str. 146)!“ — L. 1858: O zadevi Vodnikovega spomenika. Za pokušnjo iz delca „Mlinarjev Janez“ itd. L. 1859: Naznanilo in ocena. L. 1860: Slovenske narodne potrebe: 1. zavednost narodnosti slovenske; 2. domoljubnost ali domorodstvo; 3. sloga; 4. bližanje književne slovenščine književni horvatosrbščini; 5. vpeljanje našega jezika v šole sploh, v urede ali kancelije, v cerkev in društveno življenje. L. 1861: O zadevi slovenskega političnega časopisja. Jugoslavenska akademija. O stenografii. L. 1868: Narodne pesmi iz St. Vrazove zbirke na pr. Bernekarjev grad (vid. Poženčan. Vodnikov Spom. 315), sv. Marjeta, sv. Jurij orožnik itd. (Jezičnik XVI).

Predlog Matici slovenskej na blagohotni prevdarek v nabiranje narodnega literarnega blaga itd. L. 1870: Medved in dren. Po narodnej basni sp. Ferdo Kočevar.

b) Mlinarjev Janez slovenski junak ali vplemitenje Teharčanov. Spisal po narodni pripovedki iz srede petnajstega stoletja F. Kočevar. V Zagrebu 1859. 8. 129. Nat. K. Albrecht. Predgovor se pričinja: „V povabilu na naročbu toga mojega delca sàm spomenul, da kar sàm spisal, sam po svoji celi zmožnosti spisal . . . Kar se jezika tiče, bo svaki čestitih čitateljev koj na prvi pogled zapazil, da nisàm se držal ne železnih pravil ne izključive slovenščine, to je, jezika, kateri se dan današnji sploh v slovenskih knjigah rabi; ampak, da sàm se v slovstvenih odlikah, i sèm ter tje tudi v poedinih izrazih hrvatsko-srbskomu poreklu bližal, al to vendar tudi sámo toliko, da razumljivost moje besede bo vsakomu Slovencu lahka, kter se je le malo čez prag svoje hiše po svetu ogledal. Ako bi se pa vendar kdo na čim spotikal, naj se v naših časopisih zoper mene oglasi, odgovor bo dobil, kolikor toliko zadostiven itd“. — To se je zgodilo, kajti v Glasniku l. 1859. II. str. 50 — 57 ga je M. Kračmanov obdelal bil tako, da je F. Kočevarju popolnoma bilo „zadostivno“!

c) V Glasnik jel je dopisovati l. 1859 iz Zagreba; večih razprav nekaj priobčil je še le l. 1866: Značaji iz življenja našega naroda. I. Butelj-Matevž; l. 1867 — 68: Pomenki o naših literarnih zadevah: 1. Slovstvo; 2. jezik; 3. pisava; 4. korenike. Narodna pesem v okolici Zagrebski. Kaj se po svetu godí. Iz St. Vrazovega rokopisa, največ po zbirki Poženčanovi itd.

d) Slov. Gospodar v Mariboru l. 1868: Stanko Vrazova literarna zapuščina. Poroča F. Kočevar (. 21. 22). Naše narodne pesmi (l. 28 — 50).

e) Slov. Narod l. 1869: Narodopisne slike iz življenja našega naroda. Razgovori. Hrvatski korteš. L. 1870: Jezikoslovna razmišljanja. 1. Vzhodna slovenščina. 2. Polvokal. III. Glas. Kupčija na Hrvaškem. Matica Ilirska v Zagrebu. Slovenci na Hrvaškem. L. 1873: Slovensk dolžni list iz l. 1613. L. 1875: Manifest cesarice Marije Terezije od l. 1766. Slovenska bibliografična rariteta (Vramecz).

f) Koledarček družbe sv. Mohora l. 1871: Slovenski kmečki koledar. Vremenski. O pridelkih in o letini. Koledar gospodarskih opravil. L. 1873: Narodno gospodarstvo na Hrvaškem.

g) Zora l. 1872: Slovenska zvezdna imena.

h) Kupčija in obrtnija. Denar in blago. Slovenskemu ljudstvu v poduk spisal Ferdo Kočevar. Slov. Večernice 1872. 8. 215. Nat. tiskarna družbe sv. Mohora. — „Nazadnje še eno besedo strokovnjakom, pravi pisatelj v predgovoru. Za nje ta knjiga ni pisana . . . Prvo, kar sem hotel doseči, bilo je to, da je ta knjiga tudi prostemu možu umljiva. Umljivosti sem tedaj moral stilistične žrtve prinašati, dasiravno ne rad. Splošno umljiv biti, to je zlasti v takih predmetih težavno, ki do sedaj še niso bili pod slovenskim peresom, ampak za ktere se je moralo, kakor za predmet te knjige po celini orati. Tisti, ki bo za menoj oral, bo našel saj nekaj razrahljano zemljišče, ter bo mogel marsiktero stvar bolj gladko, bolj jasno povedati in opisati, kakor sem to jaz mogel. Strokovnjaki! izvolite to v poštev vzeti, preden sodite“.

Janko P. (Pukmeister) **Vijanski** r. 20. jun. 1837 v Vinjah pri Novi Cerkvi, učil se v Celju, Mariboru, gozdarstva v Mariabrunnu pri Beču, služboval na Vrhniki, u. 23. maja 1862 na Laškem (Tüffer). Dopisoval je v

1. Novice na pr. l. 1857: Zmešnjava jezika. Smešna in žalostna. Zarotena močirnost. Etimologične drobtinice. Lakomni kmet. Gorica in nektare pravlice. Serca sile (Pesem iz Celjske Slovenije). Rebri v Gornjem gradu na Štirnškem. Nekaj o Rojenicah. Kako se Turki kopajo. Kako se ljudje pozdravljajo. L. 1858: Kako Slovenci

kruh čislajo. Čudna lipa (Povest). Še nekaj o Rojenicah. Skalska dolina na Štajerskem. Narodna pravlica. L. 1859: Solčavske planine na Štajerskem. O gojzdnem črvu. Najljubše godbe cara Petra Velikega. Gradišče. L. 1860: Terpežnost lesa, sp. Janko Vijanski, gojzdnarski akademikar. Kadaj derva največ gorkote dajo. L. 1861: Naročevanje na slov. zabavnik itd.

2. Slov. Prijatelj l. 1857: Slepí brat. 3. Glasnik l. 1858 — 1860: Dopisov mnogo iz Valenja na Štírskem in največ iz Mariabrunna, sploh o narodnih rečeh napr.: O Miklavževem večeru, Božiču, Otepnicí itd. Drobtinice: Carja katún. O Skuli. Bajeslovne črtice. O kačah. Nedolžna ljubezen. Narodne pripovedke. Slovenske narodne vganjke. Vitanjske razvaline na Štírskem itd.

4. Danica l. 1857 št. 30: Oče naš (Legenda za nemškím). 5. Vodnikov Spomenik l. 1859: Zgodovinski odlomek. Pesmi: Serdce vtolaženo. Moja uteha, ki bodi na primer:

Pod košatim drevjem hódím
Kamor tira me sprehod,
In še dalje v mislih blodím,
Dokler ne zapré se pot.

Grenko zdi se mi življenje
Kadar premišljujem svet,
Nja veselje so le senje
In nja up le kratek cvet!

Moja lica so še mlade
Pa vže nosí mí obraz
Žalost, često v tugo pade
Serdce, zvene lica kras!

Dve le mislim si besede,
Kdar iz sveta sem iztert,
Kdar na tihem zla vrag prede,
Pride mi na misel: Smert.

V tej pa up mi še ostane,
Zadnji, ki se nam podá;
Kdar mi sklé po sêrdcu rane,
Se obernem na — Bogá! —

6) Nanos. Slovenski zabávník za l. 1862. Izdal Janko P. Vijanski. V Ljubljani 1862. 16. 294. Nat. J. R. Milic. Obseg: Janko in Minka. Povest sp. J. K. — Zadovoljnost; Stanovitnost. Pes. Hor. posl. T. L. — Slov. legende. Rodovitnost in urno razširjanje rastlin. Smert ajduka. Narodne zagonetke. Zap. L. M. (Molj) Podgoriški. — Kratki obris ženitvanskih šeg Laškega okrožja. Ančika. Noveleta. Pesem od hlač. Zap. J. J-k-č. — Pesmi. Prašanje. Zvezdice. Kralj Matjaš. Sonetna trojica. Zl. J. Pajk. — Govor gospé ničle do svojih hčer 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 pred polnočjo novega leta 1861. Sp. E. Nožarjev. — Čarovnik. Previdnost Božja. Mladeneč na razpotji. Sp. A. Okiški. — Gradišče. Zap. J. Ogradi. — Teihoskopija. Iz Ilijad. Posl. J. Ljubič. — Pesmi. Iz nekdanje celjske Slavije: Sladka misel. Prepozno. Na gori. Prošnja o slovesu. — Narodna pripoved o vranu. Nekaj o Žuber-Jožu. Basni. Zakaj je prav in koristno za omiko maternega jezika skerbeti. Kako moramo pisati, da bo to, kar pišemo, narodu kaj koristilo. J. P. V. — Taman. Iz rus. M. P. — Strast in krepost. Veselica v dveh djanjih. Sp. Anton Kos Cestnikov. — J. Vijanski kaže v predgovoru: Slovenci! „Za slovstvo ktereга koli národa so bili zabávníki od nekadaј velike cene in važnosti . . Spisi v tej prvi knjigi so večjidel le od naših marljivih in nadepolnih mladih pisateljev, in torej, rekel bi, le poskušnje. Zató naj se ne tehtajo na tehtnici, na kateri se sicer dela naših starejih in izverstnejih pisateljev tehtajo in méríjo itd.“

Novice 1862 str. 191 naznanjajo prezgodnjo smrt nadepolnega Vijanskega. Pripravljal se je vrli domoljub ravno na izdanje drugega tečaja „Nanosa“, ko ga je nemila smrt prehitela . . . In str. 215 je pesnik Š. zapel v imenu njegovih prijatlov

V spomin J. P. Vijanskemu.

Komu se je sodba razodela,
 Ki odloči bitju čas?
 Kdo pregleda čudne Božje dela,
 In namen, ki vodi nas?
 Tukaj smrt je sinka pokosila,
 V tem, ko starček še živi,
 Tam na grobu joka mati mila,
 V katerem njena hčerka spi.

Tudi mi stojimo na gomili,
 Solzno naše je okó,
 Ker od nas rojak predragi, mili,
 Vzel na veke je slovó.
 V zlati dobi svojega življenja
 Je usahnil žile vir.
 Bratec! Tvoj'ga konc je hrepenenja,
 Tvoj'mu srcu dan je mir.

Janko dragi! vsake od težave
 V jami mirno se spočí,
 Z raja blagoslovljaj sine Slave,
 Ki te pozabila ní.
 Kjer žaluje zdaj slovenska Vila,
 Bode roso jutrnó
 V kratkem roža na Tvojgrob cedila,
 Kakti solzo žalostno!

Janez Parapat r. 9. dec. 1838 v Ljubljani, svečenik 1864, služboval pri Stari Cerkvi na Kočevskem, v Semiču, Podbrezju, na Vranji Peči, župnik u. 7. april. 1879 v Zagradcu na Dolenjskem. Pisariti jel je v

a) Glasnik p. l. 1862: Lokava. Listek iz potne torbice. Večer v Benetkah. L. 1863: Deček in cvetlica. Postiljonska (Pesem). L. 1864: Gospa Sreča in gospod Denar. Teta Holofernes in njen zet (Andaluška pravljica Caballerova). Na primer bodi:

Deček in cvetlica.

1. Deček veselo
Skače po trati,
Cvetko zagleda
Krasno tam stati.	2. „Kaj pa tu delaš,
Rožica bela?
Pojdi mar k meni,
Meni boš cvela.“	3. „Deček prezali,
Pust' me živeti;
Če me utrgaš,
Moram umreti.“
4. „Meni na prsih
Bodeš ležala,
Z mojimi lasci
Nježno igrala.“	5. „Toliko rožic
Vidiš krog mene,
Drugo si zberi
S trate zelene.“	6. „Lepše nobene
Ni po livadi,
Ki mi cvetejo
V ljubi pomladi.“
	7. Prazne so prošnje
Rožice zale:
Dečkove roke
Smrt so ji dale.	

b) Cvetje ima posebej: Družina Alvaredova. Povest iz kmečkega življenja. Spisal Fernan Caballero. Iz španskega poslovenil Janez Parapat. V Celovcu 1864. 12. 163. Zal. vredn. Glasnik. Nat. Blaznik.

c) Večernice Mohorjeve družbe l. 1864: Cerkev sv. Križa pri Belaku. L. 1865: Cerkve prvih kristjanov. L. 1867: Poslednja tolažba. V spanščini sp. F. Caballero.

d) Letopis Slov. Matice l. 1868: Spominska svetinja kranjskih stanov iz l. 1600, in Ltps. 1869. I: Svetinja l. 1790. — Cesar Leopold I. v Ljubljani. — L. 1869. II. Svetinje škofov ljubljanskih. O kmečkih puntih sploh in o upor 1573. l. posebej. — L. 1870: Letopis mesta Kranjskega (788—1870). — L. 1871: Turški boji v XV. in XVI. veku s posebnim ozirom na Slovence (str. 1—159, tudi posebej, vid. Zora I. str. 13). — L. 1872—73: Doneski k zgodovini Kranjskih mest. Doneski k zgodovini samostana Velesovskega. — L. 1874: Doneski k zgod. Kranj. mest. Regeste iz doslej še

ne natisnenih, Kranjsko zgodovino zadevajočih rokopisov. — L. 1876: Doneski itd. — Numismatični spominki iz l. 1848. in 1849. Priobčil Janez Parapat.

e) Besednik največ iz španščine na pr. l. 1869: Janez soldat. Najboljše krščansko delo. Kasilda. Janez Vsegadost in smrt. Verne duše. L. 1870: Prilike o Bonaventure: 1. Gadji lovec. 2. Papežev izpovedanec. L. 1871: Prihod Turkov v Evropo n na slovensko zemljo. Razmišljeni Juri. O petelinčeku. Povabljeni gost. L. 1873: Ofero (Španjolska legenda).

f) Koledar družbe sv. Mohorja l. 1870: Bitva pri Sisku.

g) Slov. Narod l. 1870: O naučnem slovníku v mali obliki. L. 1873: Historično-geografično društvo itd.

h) Zora l. 1872: Na Dobraču. Žiga Herberstein v Moskvi. L. 1873: Dva umetnika. O španjolskem gledišču. — Vestnik I: Gospodje Višnjagorski. L. 1875 II: Slovenščina v Kočevskem narečju. L. 1875. III: Kritika. Opis jugoslavenskih novaca, Prof. Sime Ljubića . . u Zagrebu 1875. IV. D. Albrecht.

i) Slovenec l. 1873: Hohenwarti. L. 1874: Furlanski arhivi in naša zgodovina. Ahasver ali večni Jud.

k) Danica l. 1874: O staro-loški fari. Zgodovinska črtica, kjer proti koncu pravi: „Vender bi se našlo še to in uno v arhivih župnih, le preiskavati jih je treba in potem naznanjati, karkoli se najde zgodovinsko zanimivega v njih, da dobimo tedaj vsaj kolikoršno tolikošno cerkveno povestnico Kranjsko. Ali bode vsa naša vednost v cerkveni zgodovini vedno le to, kar nam daje v opombah na zadnjih stranéh „Catalogus Cleri!“ (str. 303). L. 1875: Sveto leto na svetinjah. — Razun tega je vravnal ali sestavil več molitvenih knjig na pr.: Molitvene bukvice za pobožno mladost. — Steza v sveti raj. — Zvonček nebeški. — Dušni vodnik v srečno večnost, mašne molitvene bukve za bogoljubne odraščene ljudi, kateri želé v duhu in v resnici Boga častiti, spisal J. Parapat, župnik (Vid. Priloga k Slovencu . . H. Ničman). -- V „Matici Slov.“ hrani se rokopis njegov: Pregovori in reki. I. zv. različnih v abecednem redu, II. zv. vremenjskih posebej. — Sicer glej „Slov. Narod“ (1879 št. 85).

O troških in dohodkih na šolskem vrtu.

Deželni šolski svèt izdal je naredbo, v kateri določuje, kedo naj krije troške ob vzdrževanju šolskega vrta in kedo naj razpolaga o dohodkih šolskega vrta. Uvod te naredbe slove, da je naredba izdana na moj predlog. Po naključji zvedel sem o dosedaj mi neznani naredbi, ker me je opozoril na njo prijatelj učitelj, kateri mi je povedal, da jo je priobčil tukajšnji nemški šolski list, ki porabi ob enem priliko, udrihati po meni. Odločno zanikavam, da bi hotel z imenovanim listom polemizovati, ampak prijaviti hočem te vrste le zaradi tega, da preprečim hujskanje, ki je proti meni naperjeno.

Uvod imenovane naredbe slove: Kmetijski potovalni učitelj Pirc je v svojem letnem poročilu o šolskih vrtih poudarjal potrebo, urediti pravne razmere gledé užitka od šolskih vrtov.

Gledé tega oménjam, da sem jaz v letnem poročilu svojem za l. 1886/7. trdil, da ovira razvoj šolskih vrtov na Kranjskem med drugim tudi nejasna pravna razmera, kedo naj šolski vrt vzdržuje in čegavi naj so dohodki njegovi. K sklepu tega poročila sem stavil med drugim tudi predlog: Pravne razmere o užitku dohodkov iz šolskega vrta in o troških vzdržavanja šolskih vrtov naj se uredé.

To je vse; v resnici krivični način izvršitve mojega predloga pa nisem jaz zakrivil.

Ko sem pisal poročilo, vodila me je misel, da bi se vender dalo narediti potom naredbe višje šolske oblasti, da bi občine kaj več storile za šolske vrtove. Storil sem pa to tudi na prošnjo učiteljev, ki so vsled zdajšnjih razmer trpeli očitno krivico. Omé- njam naj le tri slučaje. Učitelj neke občine prišel je v disciplinarno preiskavo, ker je pri odhodu iz dotične službe svoje pobral vsa drevesca, katera je vzgojil popolnoma ob svojih troških. Drugi učitelj dobil je pa ukor od okrajnega šolskega sveta, ker je samo- voljno izkopal in oddal drevesa iz šolskega vrta, čeravno obdeluje vrt brez podpore šolske občine.

V tretjem kraji so pa učitelju kar odvzeli del šolskega vrta in so ga dali v porabo privatni stranki. To vse sem navedel v svojem poročilu.

V poročilu pa na dohodke sploh toliko nisem mislil, kolikor na potrebščine za vzdr- ževanje šolskega vrta. Gledé dohodkov je i tako izdalo vis. c. kr. naučno mini- sterstvo v l. 1875. naredbo, ki slove: „Pred vsem naj se ne pušča v nemar, da je naloga šolskega vrta pospeševati pouk in da gre še v drugi vrsti se ozirati na dohodke iz vrta in na pokritje učiteljevih domačih potrebščin“.

H koncu dovoljujem si pri tej priliki prijaviti še moje nazore o tej reči: Šolska občina naj je zavezana, dati učitelju vse potrebno za vzdrževanje šolskega vrta, učitelj naj pa prepusti vzgojena sadna dreveseca in ameriške trte občini za porabo v občini sami. Vsa druga korist od vrta mora biti učiteljeva. V strokovno delovanje učiteljevo na šolskem vrtu se pa občina, kakor krajni šolski svet neposredno ne smeta vtikati.

Ako pa učitelj vzdržuje šolski vrt ob svojih troških, potem so pa dohodki in troški učiteljeva privatna zadeva, v katero se ne sme nihče vmeševati.

V tem smislu sem deloval in bodem tudi še naprej deloval; gg. učitelji, ki so vneti šolski vrtnarji, naj so pa prepričani, da bodem deloval vedno na njih korist, kolikor je sploh meni mogoče. Da sem bil pa napaden, menim, da ni toliko vzrok oménjena na- redba, kolikor drugi del mojega letnega poročila, ki je i tako znan vsem mlajšim vrtnar- jem na Kranjskem.

V Ljubljani, 3. novembra 1887.

Gustav Pirc.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

III.

Občni zbor „Slovenskega učiteljskega društva“.

(Dalje in konec.)

Tajnikovo poročilo se odobri in se vzame na znanje. Potem poroča blagajnik g. Ivan Tomšič in kaže, da ima društvo 143 pravih in 29 podpornih udov, da so dohodki znašali 229 gld. 89 kr., troški pa 40 gld. 60 kr. (Tù pa še niso všteti troški za iz- dano „knjižnico za mladino“, ki bode društvo stala gotovo čez dobrih 100 gld.) Račun se odobri.

Za tem poroča ravnatelj meščanske šole in c. k. okrajni nadzornik gosp. Ivan La- pajne ter v dolgem in temeljitem govoru govori „o potrebi stalne razstave učil za slovenske šole“. (Glej „Uč. Tov.“, št. 20. t. l.!) K sklepu dostavlja: Ljubljanska razstava te vrste morala bi se posebno ozirati na slovenske in sploh na slovanske učilne pripomočke ter bode gotovo dobro vplivala na razvoj in izobražbo slovenskega učitelj- stva. Prva skrb bi bila zdaj, da bi se za to razstavo dobili primerni prostori. Mogoče,

da se dobí za razstavo teh učilnih pripomočkov kak prostor v deželnem muzeji — v „Rudolfinum“, če ne tam, pa znabiti v starem muzeji v licejalnem poslopji.

Potem govori še učitelj in deželni poslanec g. Feliks Stegnar, prav gorko podpira g. Lapajnetov nasvèt o potrebi stalne razstave učilnih pripomočkov ter sploh unema zbrane učitelje in jim živo dokazuje, da se za svojo stvar moramo sami brigati in da nikar ne čakajmo, da bi drugi za nas delali. Predsednik se g. Lapajne-tu zahvaljuje za toliko zanimivo poročilo ter želi, da bode te in druge enake važne predloge novi odbor vzprejel in na korist slovenskega učiteljstva vztrajno izvrševal.

Za pregledovalce računov se volijo gg. Furlan, Krulec, in Lušin.

Potem je na vrsti volitev 9 udov v odbor. Voli se po listkih in so izvoljeni gg.: Funtek Anton, učitelj na mestni šoli na Barji; Furlan Jakob, učitelj na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Govekar Fran, nadučitelj v Šiški; Krulec Janez, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Lapajne Ivan, ravnatelj meščanske šole in c. k. okrajni šolski nadzornik v Krškem; Praprotnik Andrej, nadučitelj in voditelj I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani; Stegnar Feliks, c. k. učitelj na Gradu v Ljubljani in deželni poslanec in Žumer Andrej, učitelj na II. mestni deški ljudski šoli in c. k. okrajni šolski nadzornik.

Po zboru pa se je odbor takoj konstituiral tako-le: Praprotnik Andrej, predsednik; Stegnar Feliks, podpredsednik; Govekar Fran, tajnik; Tomšič Ivan, blagajnik in Krulec Janez, knjižničar.

Predsednik: Pristrčno se zahvaljujem vsem vrlim gg. udeležnikom današnje skupščine za trud in požrtvovalnost ter želim, da bi se vedno spominjali gêsla svojega: „V združbi in edinosti je moč in napredek.“

Predno pa se razidemo, ne moremo se lepše posloviti in zaključiti današnjega zborovanja nego tako, da se hvaležno spominjamo našega presvetlega cesarja, ki hoče osrečiti vse národe svoje. V to svrho pozivam ves slavni zbor, da zakliče: „Bog živi in ohrani našega presvetlega cesarja Franca Josipa!“ — Po vsem tem prvodnik o poludne zbor sklene.

Popoludne o 1. uri je bil vkupni obed v gostilni pri Virantu, kjer se je vrstilo več napitnic, mej katerimi oménjamo bistre napitnice gosp. Gabrška, ki je v gladkem, živem govoru naglašal potrebo širje izomike slovenskega učiteljstva in zanimanja za národno ljudsko šolo ter potrebo šolskega slovstvenega delovanja.

Književstvo in umetnost.

— „**Metrično računilo iz ploščic**“. Sestavil Luka Lavtar, c. kr. profesor na učiteljski v Mariboru. Naročilo metričnih računil: Oresnik & Prossinagg, Wien, I., Bôrsegasse 12. Na Dunaji 1887. Založil L. Lavtar. — Natisnil H. Gresser, IX. Maximilianplatz 10. Cena 40 kr. To je naslov mali knjižici, ki popisuje nov aparat za računanje z imenom „Metrično računilo“ (s podobo). Gospod izumitelj tega zelo važnega novega učila pravi v predgovoru: „Kedor prebira razne računice in metodične knjige natančneje, mora se prepričati, da računstvo nij še doseglo one stopnje popolnosti, kakoršno bi jej nekateri radi pripisavali; celó na napačno pot je zašlo. Zato se čuje klic po preustroji računstva zmerom bolj in od raznih strani. Tak preustroj se pa mora na najnižej, na poočitovalni stopnji, začeti ter tudi poočitovala v ozir jemati, ako potreba zahteva. In v resnici spoznamo po natančnejem premišljevanji, da računski aparati ne zadostujejo skoz in skoz onim zakonom, po katerih se naše misli vršé. Tak aparat, na katerem se more vsaka operacija tako izvrševati, kakor si jo misli učenec od začetka do konca, je v tem spisu popisán, kateri obstoji iz 2 delov. Prvi, teoretični del, utemeljuje njega konstrukcijo. V drugem delu govori se o njegovi uporabi, in

sicer so zaradi boljšega pregleda posamezne operacije vsaka za se obravnavane in ručunski slučajji po stopnjah urejeni, kar občno rabljivost aparata še bolj osvetli. — Žalibog nij mogoče, da bi v takem spisu se spuščali v natančneje metodične razprave, katere se le memogredé navajajo, da je vse boljše razumljivo. Utemeljenje nasprotnih misli, katere se ne ujemajo z metodo vsestranskega obravnavanja števil, mora se poznejemu času prepustiti. Sploh pa bodo tudi oni, kateri števila vsestranske obravnavajo, spoznali, da se dá ta aparat bolje rabiti, kakor kak drug obstoječ iz 10 vrst. In ravno to hočemo za zdaj dokazati. — Konečno sodbo moramo pa prepustiti času, kateri potlači vse predsodke in resnici, če včasih tudi pozno, na noge pomaga. V teoretičnem delu gospod izumitelj kaže tako-le: podpore računstva. „Od začetka je bilo računstvo le slabo razvito. Imenovanje števil, njih pisava pripravljale so velike sitnosti in še veče posamezni računi posebno množenje in deljenje. Za take težave, katere so še le v pretečenem stoletji popolnoma odpravili, bilo je treba podpor. Od začetka si je pomagal človek s svojimi prsti, s kamenčki i. t. d.; pa potreba ga je celó primorala, da je iznašel posebne ručunske naprave, kakoršne so imeli n. pr. Rimljani, Kitajci i. t. d. S takimi napravami je bilo računstvo že mnogo olajšano. Pa, akoravno se je računstvo do danes do najviše popolnosti razvilo, so vendar prisiljeni, da šola vpelje otroke v računstvo na podlogi takih računskih naprav, kakoršnih imamo užé v precej velikem številu. Nauk pa mora biti osnovan po natori učenca in predmeta, torej se tudi ne sme tega prezirati pri napravah namenjenih za podporo računstva. Računske naprave, katera bi tem pogojem na vse strani zadostovala, dandanes še nimamo. Ako ona, katera je v tem spisu popisana, temu popoluoma zadostevati more, določil bo čas; kdor jo pa presojuje brez predsodka, pritrđiti mora, da smo storili ž njo en korak naprej. Da jo pa še boljše ocenimo, treba je spregovoriti nekoliko besedi o bistvu in o poočitovanji števil. — Srčno želimo, da bi kak spreten strokovnjak to prevažno novo učilo vsestransko preudaril in je potem v „Tovarišu“ popisal ter šolam in učiteljstvu priporočil. Nadejamo se, da bode to dejansko računilo odprlo prvo pot k splošnemu preestroju računstva. Za to pot naše č. učiteljstvo le opozarjamo na to novo prikazen; — pozneje bodedo dalje o njej govorili.

— „**Jos. Stritarjevih zbranih spisov**“ je prišel na svetlo užé 20. snopič.

D o p i s i.

Iz Gorice. Deželni šolski svet za Goriško in Gradiško. Presvetli cesar je imenoval sledeče gospode za člane deželnega šolskega sveta za Gorico in Gradiško za prihodnjih šest let: prošta knezo nadškofijskega kapitelja Jordana, prof. And. Marušica, realkegna ravnatelja dr. Egidija Schreiberja in gimnazijskega ravnatelja Pantke-ja. Vsi imenovani bivajo v Gorici.

Iz Krškega. Tukajšnje »Pedagogiško društvo« je sklenilo, da se na vis. c. k. ministerstvo za bogočastje in uk pošlje peticija za podaljšanje velikih šolskih počitnic na vseh javnih ljudskih in meščanskih šolah. — Da pa naše društvo ne bode osamljeno ostalo s to peticijo, se prosijo vsa učiteljska društva po Slovenskem, da dopošljejo v mnogobrojnem številu jednake peticije na poučno ministerstvo. Ako hočemo učitelji sploh kaj doseči, moramo vedno pred očmi imeti gaslo našega ljubljenege vladarja: »Viribus unitis«.

Tukaj podajem v izvirmiku peticijo, kojo je odbor »Pedagogiškega društva« poslal vis. ministerstvu za bogočastje in pouk:

Vis. c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk!

Izvrševanje sklep občnega zbora z dne 30. junija t. l. usoja si z najglobokejšim spoštovanjem podpisani odbor »Pedagogiškega društva« na Krškem visokemu c. kr. ministerstvu za bogočastje in pouk preložiti najudanejšo peticijo za podaljšanje velikih počitnic na dva meseca na onih ljudskih in meščanskih šolah, kjer ni nobenih srednjih šol.

V naslednjem si usoja najponižneje podpisani odbor razložiti razloge, opiraje se pri svoji peticiji, ter naj najudaneje prositi, da bi jih blagovolilo visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk vzeti na um:

Tam, kjer so srednje šole, imajo ljudske in meščanske šole že dvomesečne veliko počitnice. Šole pa, katerim se ta olajšava ni podelila, nahajajo se največ na deželi. Tu je pa mnogo bolj potreba daljšega odmora, nego v mestih. Na deželi, po trgih in manjših mestih potrebujejo stariši svojo deco navadno, da jim pomaga pri raznih opravilih, kar napravi, da se taki otroci telesno veliko bolj trudijo, nego po mestih. Taki otroci prihajajo potem trudni v šolo ter se ne morejo

pouka udeleževati s popolno zbranim duhom. Ako bi pa trajale počitnice dalje časa, tedaj bi se odpočili na telesu in na duhu; pa tudi mnoge šolske zamude bi se zmanjšale na ta način. —

Ker vpliva vroči poletni čas kvarno na duh, pomagalo bi se z daljšimi velikimi počitnicami tudi tej nepriliki; kar se je po večih mestih užé zgodilo s tem, da za velike vročine ni šole.

Otroci z dežele, prestopivši v kako srednjo šolo, imajo v zdajnih razmerah le malo počitnic, sosebno ondi, kjer se prično počitnice z avgustom ali septembrom.

Vrhu tega se zahtevajo od vseh učiteljev jednake sposobnosti in dolžnosti; torej naj bi imeli tudi **vsi učitelji jednake pravice**. Učitelji po večih mestih so užé itak boljše plačani od onih na deželi, akoravno morajo zadnji navadno v težavnejših razmerah in z večim naporom poučevati; kajti šolske sobe po kmetskih šolah so v mnogih slučajih prenapoljene z učenci ter so navadno tudi v slabšem stanju in mnogo bolj nezdrave nego po mestih.

Da bi sedaj uvela se potrebna jednakočnost tudi gledé šolskega časa v mestih in po deželi in da bi se podelil otrokom na deželi oni počitek, ki je potreben, da se telo in duša pravilno razvijata, usoja si »Pedagogičsko društvo« na Krškem najudaneje prositi:

»Visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in pouk naj blagovoli dvomesečne velike počitnice, ki so bile užé od nekda v navadi, znova uvesti in vseh javnih ljudskih in meščanskih šolah brez izjeme,« — Odbor »Pedagogičskega društva« na Krškem, meseca septembra 1887.

Z Dobrove. (Zakasnjeno, a ne zamujeno.) Učitelji in učiteljice okraja Ljubljanske okolice imeli smo v 27. dan julija t. l. svojo uradno letno konferencijo, katera se je vršila po znanem vzporedu v II. deški mestni ljudski šoli na Cozjovi cesti v Ljubljani.

C. kr. okrajni šolski nadzornik Vinko Levstik pričnè ob 9. uri zborovanje s tem, da vse p. n. udeležence konferencije prijazno pozdravi, jih navdušuje za njihov važen poklic ter jih vzpodbuja, da bi svoje stanovske dolžnosti točno in vestno izpolnovali.

Namestnikom svojim imenuje nadučitelja gosp. Paplerja. Zapisnikarjem izvolita se po vskliku gg. Sedlak in Kozjak.

G. nadzornik poroča o šolstvu tega okraja sploh, osobito pa o tem, kar je pri nadzorovanju v šolah zapazil. Njegovo poročilo obsega na kratko sledeče:

Po zadnji konferenciji osnovali sta se novi enorazrednici v Pirničah pri Medvodah in v Hrušici pod Ljubljano; dvorazrednica v Šiški razširila se je v trirazrednico, a v Tomišlji in v Bevkah otvorili sta se eskurendni šoli; na prvi poučuje nadučitelj g. Ušeničnik, na drugej pa učitelj g. Stojec.

Predstavlja zboru one gg. učitelje, kateri so se med časom po lanskej konferenciji v tem okraju iz nova nastavili, namreč: Josip Sedlak, Fran Kozjak, Fran Klinar in Robert Ziegler.

Rednih šol je bilo letos v tem okraju vsega vkup 27, namreč: 16 enorazrednic, 7 dvorazrednic, 1 trirazrednica, 2 štirirazrednici in 1 dekliska dvorazrednica. Edino na Vrhnikih bili so otroci po spolu ločeni; po vseh drugih šolah so se vkup poučevali. Vrhu tega bili sta v tem okraju dve ekspositurni in tri šole za silo.

Na rednih šolah poučevalo je 35 učiteljev in 8 učiteljic; od teh oskrbovala sta dva eskurendni šoli. Veroučiteljev poučevalo je na rednih šolah verouk 25, trije poučevali so na šolah za silo poleg veronauka tudi druge predmete; poleg izprašanih, poučevalo je tudi 9 neizprašanih učiteljic deklice v ženskih ročnih delih na šolah tega okraja.

Na obeh četverorazrednicah poučevalo se je tudi v nemškem jeziku na podlogi materinščine.

Kar zadeva šolska poslopja, zadostujejo samo tri vsem in vsakovrstnim zahtevam popolno, a vsa druga so pa nekaj precej dobra, nekaj dobra, a nekaj pa tudi le zadostna. Šolske voditelje opominjati se mora, da pazijo tudi na to, da se šolska poslopja v dobrem stanju ohranijo. Gledajo naj pa dalje tudi na to, da bode okrog šolskih hiš vse čedno; plevel in drugo tako nečedno rastlinje naj se vselej sproti od zidovja šolske hiše odstranjuje. Kadar se v oknu šipa ali na strehi opeka vtare, naj se brez zamude z novo, celo nadomesti, da se tako šolski hiši ohrani čedno lice; isto tako tudi veljá gledé odpadlega ometa. Tlak je po nekaterih šolskih prostorih zeló zanemarjen in jamast. Kar prezračevanje šolskih sob zadeva, se povsod ni zadostovalo postavnim predpisom. Podobe presvetlega vladarja so tû prestare, tam zopet premajhine in šolskim sobam neprimerne. Kar pa red po šolskih omarah zadeva, se na več krajih popolno pogreša. Red mora povsod biti; ako se v šoli ne nahaja, kje bi bil potem?

Učni pripomočki za realistične predmete se še sploh zeló pogrešajo, a z drugimi učnimi pripomočki so pa vse šole tega okraja dovoljno preskrbljene. Zbirko domačih prirodnin si pa vsak učitelj lahko brez posebne težave in za kratek čas preskrbi.

K učnim pripomočkom prištevamo tudi bukvarnične knjige; le prav pridno naj se posojuje šolskim otrokom in tudi odraslim ljudem, prvim zato, da se vadijo v pravilnem govoru in ročnem čitanju, drugim pa zato, da si likajo in blažijo srcé ter si pridobivajo iz njih raznih ved za svoj poklic.

O izposojenih knjigah naj se vedno strogo natančno zapisuje v zapisnik, da se tako kaj ne poizgubi.

Hoja v šolo je bila mimo lani nekoliko slabša in nerednejša, čemur največji vzrok bile so razne bolezní pri otrocih, izredno visok sneg po zimí ter malomarnost nekaterih roditeljev, kakor tudi otrok samih. Gledé šolskih zamud naj se povsod strogo postavno ravna.

Šolska disciplina je splošno ugajala; otroci so se povsod še dosta uljudno obnašali, da, po nekod celó uzorno. Strogo naj se užé iz početka na to gleda, da se otroci privadijo v šolskih klopeh prav sedeti. Kar hojo v šole zadeva, naj bodo učitelji in učenci strogo točni; a učitelj naj se vsakikrat za pouk tudi dobro pripravi, da bode tako poučevanje njegovo ne le izdatno, nego tudi mikavno. Otroci naj se privadijo, da se lepo vedéjo tudi zunaj šole; vsakega naj uljudno pozdravljajo, dečki naj se imenitnejšim osebám odkrivajo ter vsi lepo, mirno v šolo in iz šole na dom hodijo.

Šolska naznanila naj se starišem med šolskim letom štirikrat pošljejo v pregled in lastno-ročni podpis; ako pa stariši pisati ne znajo, naj pa skrbé, da naznanilo podpiše kaka veljavna priča.

Uradne knjige so bile povsod prav dobro urejene.

Potem poroča g. nadzornik dalje o uspehu in napredku posameznih predmetov po šolah ter pravi, da se sploh po vseh šolah prehitro čita, kar pa ni prav. Pri prebrzem čitanju otrok na zapopadek berilne vaje prav nič misliti ne utegne. Da se ta napaka odstrani, naj se v I. in II. šolskem letu otroci vadijo besede v zloge in te v posamezne glase dobro in prav deliti. Nazorni nauk naj se prvo leto kot predmet gojí, a druga leta naj se pa naslanja na različne berilne vaje.

V računstvu dosegel se je sploh dober, na več šolah tudi prav dober uspeh; le računstvo na pamet naj bi se tù in tam bolje vadilo; sploh naj se pa po vseh šolah obravnavajo naloge iz dejanskega življenja — za praktično življenje, v katero mladina potem prestopi.

Gledé zemljepisnega pouka se nekateri gg. učitelji niso držali prave poti, ker so prehajali od celote na posamezne dele, torej pričenjali so v daljavi, od koder prehajali so še le na domači kraj. Ta pouk naj se vselej začénja pri šoli in domači hiši. Iz te naj se razširja na domačo vas in od tod dalje na vasi domače župnine na sosedne tako, da se najpreje obravná domači okraj, potem sosedni okraji ter domovina ali domača dežela. Potem pridejo na vrsto sosednje dežele in tako polagoma vse kronovine »Avstrijske države« — država sama; dalje države v Evropi. Potem obravnavajo naj se še drugi deli zemlje primerno na kratko, od kodar preide se še le k zemeljski globi itd. Tvarine za tako razpravljanje zemljepisnega pouka dobí večí učitelj v »Vrtec« in »Karnijoliji« na razpolaganje.

Pri lepopisnem in pisalnem pouku sploh, naj se pred vsem na to pazi in gleda, da otroci v klopeh pravilno sedé in peresa prav držé. Po vseh šolah tega okraja naj se rabijo pri lepopisji, spisji, računstvu in risanji enaki zvezki, najbolje Mussil-ovi, ne pa na vsaki šoli kakega drugega založnika.

Naravoslovno-prirodopisni pouk naj se vadi na podlogi gradiva, katero spretnemu učitelju v tem obziru ponuja domači kraj in njegova okolica.

Gledé risanja in petja dosegel se je po šolah tega okraja dosta boljši in povoljnější uspeh mimo lanskega šolskega leta.

G. nadzornik k sklepu svojih opazek vse zbrane še enkrat prav prijazno spominja na točno in vestno izpolnovanje dolžnosti, koje jim naklade njihov težavni, a imenitni poklic; držé naj se strogo povsod postavnih določil in predpisov, pa jim nihče kaj predbacivati ne bode mogel.

Gospod Galé poroča o zaprekah, katere na deželi šolskemu pouku in pravi vzgoji mladine opovirajo. *) Ravno o tem predmetu nadaljeval je potem nadučitelj g. Kavčič tudi iz lastnih izkušenj kaj vrlo-dobro. Tretja poročevalka v tem obziru bila je gospodična Vidic. Ker sta užé omenjena poročevalca nalogo svojo vsestransko in temeljito rešila, oprostí se po konferentih imenovana zadnja poročevalka daljnega poročevanja. Pri g. Kavčič-evem govoru uname se precej živahna debata, katere udeleževali so se gg. Papler, Ušeničnik in Kermavner. Obseg tej bil je ta, da sl. c. kr. okrajni šolski svét v marsikaterem slučaji z izkazanimi malo-

*) Ta govor bode „Tov.“ prinesel na drugem kraji.

marneži premeško ravná, ter da se je užé dogodilo, da se po krajnem šolskem svétu stavljeni kazenski nasveti niso strogo izvršili.

Nadučitelj g. Rant pa k temu dostavi, da, kar zadeva Dobrovsko šolo, se to do sedaj še nobenkrat ni zgodilo, čeravno je bilo v zadnjih dveh šolskih letih užé precej veliko število strogih in ostrih kazenskih slučajev. Gledé kazal šolskih zamud naj le voditeljstvo šolsko in krajni šolski svét strogo in postavno ravnata, pa bode tudi c. kr. okrajni šolski svét gotovo svoje storil.

Gosp. nadučitelj g. Ušeničnik konečno nasvétuje, da naj c. kr. okrajni šolski svét krajne šolske svéte v tem obziru blagodejno podpira, ker samo tako je mogoče za redno šolsko obiskovanje koristno in uspešno delovati.

Nadučitelj g. Rant razpravlja: Kako more učitelj na deželi kmetijstvo, osobito pa sadjarstvo koristno pospeševati. Poročila sicer ni spisal, zakaj ne, se je opravičil. Poudarjal je pred vsem, da je kmetijski pouk na šolah po deželi zeló potreben; pouk ta more večí učitelj med realistične predmete v šoli koristno in uspešno vpletati. Razlaga dalje, kakov naj bode šolski vrt in kako naj se pravilno in dejansko razdelí, da bode zadostoval svojemu namenu. Kako in s čim naj se ob začetku nasadí in obseje, kako se sadé in sejejo sadne peške in koščice ter, kako je z drevesnico, sejalnico in pikirnico kolobariti.

Dalje je dejansko kazal, kako se mala drevesca pikirajo, kako se v zboljšani sklad, za lubad, na sedlo in z nakladom primerni sadni divjaki plemenijo. Govoril je na kratko tudi o razredjevanji, snaženji in obnavljanji starejega sadnega drevja ter o pravilnem nasadu na stalno mesto. Več je še povedal, kako se morena dva načina prav dober in cenó cepilni vosek ter tako mazilo za večje drevesne rane in poškodbe domá pripraviti in narediti.

Opozoril je gg. sotrudnike tudi na zalego glogovega belina, katera prikazovala se je ravno ob tem času užé kaj očitno na sadnem drevju, ker so začele male gosenci iz jajčic lesti, listje razjedati in si zimska bivališča prirejati. Priporočal je konferetom, da sè šolsko mladino vred užé sedaj, osobito pa v teku zime temu požeruhu napovedujejo splošno vojsko. Najpotrebnejše sadjarsko orodje, par letošnjih divjakov, nekoliko cepičev in provizoričnih podlog tem, kakor tudi nekoliko gnjezd zalege glogovega belina bilo mu je služilo v dejanski referat njegov. Vsa razprava njegova trajala je dosta nad celo uro; posebno je to, da so se za-njo celó nekatere unete gospodične učiteljice zanimale.

Konečno nasvétuje še g. Rant, da naj se prihodnje leto okrajna učiteljska konferenca za Ljubljansko okolico o pravem času vzpomladi na kaki šoli, kjer je užé šolski vrt, priredi, da se tako sadjarski pouk na vse strani temeljito in dejansko obdela. To dejansko poročilo na vrtu samem, pripravljen je g. Rant z veseljem vzprejeti in izvršiti, če se njegov nasvét vzprejme. Nasvét se odobri.

Med Rantovimi raspravami počastil je zbrane p. n. gosp. okrajni glavar J. Mahkot, katerega so vsi navdušeno pozdravili. Tudi gosp. okr. glavar je zbrane kaj laskavo pozdravil. Govorí jim o dolžnostih njihovih ter primerja preteklost sè sedanostjo gledé šolskega napredka in uspeha pri pouku v tem okraji. Rekel je, da je napredek očiten, kar kaže, da so učiteljske moči zeló marljive in delavne v težavnem poklicu svojem. Spodbuja jih, da naj bodo strogo vestni v svojem imenitem poklicu, da postane šolski okraj Ljubljanske okolice drugim šolskim okrajem po deželi v vsakem obziru vzgled in uzor.

Samoučila. To točko razpravlja gosp. nadzornik tako, da a) prečita zapisnik o knjigah, katere so se rabile leta 1886/7. na šolah tega okraja pri pouku. Gosp. Papler nasvétuje, da naj se ravno té knjige tudi v bodočem (1887/8.) šolskem letu rabijo. Nasvét se soglasno vzprejme. b) Ker se je ob nadzorovanji šol opazila velika razlika lepopisnih, spisovnih, številnih in risanskih zvezkov po šolah tega okraja, prečita g. nadzornik ukaz ministerstva za uk in bogočastje, v katerem se naglaša, da se smejo po šolah rabiti edino in le samo taki zvezki, katere je ministerstvo odobrilo. Da bode v tem obziru nekako vzajemno soglasje po vseh šolah vsega okraja, nasvétuje g. Kerma v n e r da bi se splošno rabili Mussilovi zvezki. Tudi ta nasvét se soglasno vzprejme.

O stanu učiteljske knjižnice poroča g. Adamič tako-le:

Razposlal se je zapisnik o prirastku knjig v tekočem šolskem letu vsem vodstvom, oziroma p. n. učiteljem in učiteljicam tega okraja. Iz zapisnika razvidno je, da se je knjižnica pomnožila za 54 knjig, 30 zvezkov in 1 zvezek muzikalij. Knjižnica šteje do sedaj 282 del sè 477. vezanimi knjigami, 18 zemljevidi, 7 učnimi érteži in 51 muzikalijami.

Pri lanskej konferenciji nasvétovalo se je, da se kupi: Rein: »Pädagogische Studien«, — Helfert: »Oesterreichische Volksschule. I in III. knjiga je izšla, a II. knjiga še ne. — Raumer: »Geschichte der Pädagogik«. — Hahn, Pokorny, Hochstetter: »Allgemeine Erdkunde«. — Fröh-

lich: »Die wissenschaftliche Pädagogik«. — Schumi: »Archiv für Heimatskunde«. — Vse te knjige so se nakupile, razun »Archiv f. Hmtkd., ki bode še le letos kompletno izšla, kakor (mi) je g. Schumi z dopisnico naznanil.

Od deželnega šol. svéta dobila je knjižnica kot darilo: Kramer: »Kmetijsko berilo za nadaljevalne šole«. — Dimitz: »Kurzgefasste Geschichte Krains«. — Dr. Močnik: »Aritmetika za učiteljska«. —

Seji knjižničnega odbora bili sta v tekočem šol. letu dve. Pri teh sejah pregledal je odbor račune od leta 1885. in 1886. ter jih potrdil. G. Bregar obljudi, da bode nov zapisnik uredil.

Naročena je knjižnica še za prihodnje:

1. na »Učiteljskega Tovariša«. 2. »Vrteca«. 3. »Zvon«. 4. »Popotnika«. 5. »Alte und neue Welt«. 6. »Schulzeitung«. 7. »Weltliteratur«. 8. Oesterr. ungar. Monarchie in Wort und Bild«. Knjižnica je dalje naročene t. j. je ud »Glasbene« in »Slovenske Matice«.

Dohodkov imela je knjižnica v imenovanem letu 205 gld. 48 kr.

Troškov pa 158 » 79 »

Preostanka je 46 gld. 69 kr.

Pregledovalcema računov sta bila odbrana g. g. Papler in Črnè; račune sta koj pregledala, a je ne odobrila, radi česar bode knjižnični odbor sam še enkrat to stvar pregledal in v posledici tudi odobril.

G. Adamič se odločno odpovè častnemu, a nehvaležnemu poslu knjižničarja.

Nasvèt v nakupu novih knjig za okrajno učiteljsko knjižnico, vzprejme se brez premene. Na g. Bregarjev predlog izvolita se po vsikliku gg. Govekar in Galé kot nova uda. G. Rant nasvètuje, da ostane bivši stalni odbor. Vzprejme se enoglasno. G. nadzornik se zahvaljuje g. c. k. okrajnemu glavarju za čast, ker je prišel h konferenciji, g. g. poročevalcem za skrbno izvršena poročila, a vsem udeležnikom pa za tako mnogoštevilno in točno udeležbo.

G. predsednik zaključi konferencijo s trikratnim »Slava« na presvetlega vladarja, čemur konferenti navdušeno odzivajo in zapojò veličastno »Avstrijsko himno«.

Vrli g. okrajni glavar plača potem vsakemu določeno dnino. Vkupno kosilo bilo je potem na vrtu Virantove gostilnice. Med bratovskimi pogovori, primernimi napitnicami in popevanjem národnih popevk ginil je čas le prehitro ter se približal trenotek, da smo se razšli.

Iz Ljubljane. V sedanji jesenski preizkušnji učiteljske sposobnosti se je oglasilo 13 kandidatov in 10 kandidatenj. Iz mej teh je bilo za ljudske šole s slovenskimi in nemškimi učnim jezikom 13 udeležnikov, z nemškim učnim jezikom 2 udeležnika, za meščanske šole z nemškim učnim jezikom 2 udeležnika in iz francoščine 3 kandidatinj. Preizkušnje pa so se tako-le izšle: sposobnih za poučevanje v ljudskih šolah sè slovenskim in nemškim jezikom je 7 učiteljev in 7 učiteljic, — samo z nemškim jezikom 2 učitelja in za meščanske šole z nemškim jezikom 1 učitelj; 2 učiteljici ste sposobni za poučevanje v francoskem jeziku.

— Pri preizkušnji učiteljske sposobnosti so se pismeno izdelovala te-la vprašanja: I. Za meščanske šole: Iz pedagogike: 1. Was versteht man unter Einbildungskraft, und wie soll der Lehrer dieselbe in den Dienst des Unterrichtes nehmen? — 2. Wie geht die Bildung der Begriffe im Geiste des Schülers vor sich, und wie wird dieselbe im allgemeinen befördert? — Iz prirodopisa: 1. Beschreibung des Nervensystems des Menschen und seiner Functionen. (Hieher gehörige Gesundheitsregeln sind auch anzuführen und zu begründen.) 2. Beschreibung der Schachtelhalme (Equisetaceae) (an einem Beispiele durchzuführen). Iz naravoznanstva: 1. Die Anwendungen des Pendels sind eingehend darzulegen und zu erklären. (Mit etwaigen Zeichnungen.) 2. Der Phosphor; Vorkommen, Gewinnung, Eigenschaften, Verwendung, Kreislauf und Verbindungen desselben. — Iz matematike: Es sollen 24 Zollpfund Gold legiert werden aus zwei Goldsorten, deren eine dem Feingehalt $\frac{9}{10}$ (d. h. auf je 9 Gewichtstheile Gold kommt 1 Gewichtstheil Zusatz, etwa Kupfer), die andere dem Feingehalt $\frac{3}{4}$ entspricht. Wie viele Zollpfunde müssen von jeder Gattung genommen werden, wenn die legierte Menge die Feinheit $\frac{4}{5}$ besitzen soll? 2. Das Trinom $x^2 - 5x + 6$ ist in zwei Factoren zu zerlegen. 3. $\sqrt{x - 7} = \sqrt{x - 1}$; $x = ?$; 4. Die Differenz der Quadrate über den Katheten eines rechtwinkligen Dreiecks beträgt 119, die Summe dieser Quadrate 169; es sind die Bestandtheile dieses rechtwinkligen Dreiecks zu berechnen; 5. Herr Friedrich P . . . hier bestellt bei Herrn Johann M . . . , Möbelfabrikant hier, eine Einrichtung nach vorgelegter Zeichnung und zahlt à Conto fl. 2000. Dieser Fall ist in den Büchern des Möbelfabrikanten zu verzeichnen. II. Za ljudske šole: Iz pedagogike. (zugleich aus Deutsch und Slovenisch): Welche Mittel stehen dem Lehrer zugebote, um in den Kin-

dern die Liebe zur Heimat zu erwecken? — Kako naj šola domačo vzgojo dopolnjuje in podpira? Iz matematike: 1. 2500 fl. Capital wächst in 3 Jahren auf 2800 fl. an; a) zu wie viel Procent verinteressiert sich das Capital, b) auf welche Summe würde dieses Capital in derselben Zeit anwachsen, wenn es zu ebensoviele Procenten auf Zinseszinsen angelegt wäre und diese halbjährlich zum Capital geschlagen werden würden? 2. Vier Personen vertheilen eine Summe so unter sich, dass A $\frac{1}{3}$, B $\frac{1}{4}$, C $\frac{1}{5}$ und D den Rest, d. i. 520 fl. erhält; wie viel bekommt jede einzelne Person und wie viel alle zusammen? 3. ein prismatisches, 9 dm langes und 5 dm breites Gefäß war theilweise mit Wasser gefüllt. Als in dieses eine Bleikugel gegeben wurde, stieg das Wasser um 2.7 dm und deckte die Kugel vollständig. Welchen Halbmesser hatte die Kugel? — Iz realij: 1. Die Spechte (methodische Behandlung). 2. Gute und schlechte Wärmeleiter und ihre Anwendung. 3. Der Streit zwischen Friedrich dem Schönen und Ludwig dem Baier ist zu erzählen.

— (Vabilo) k slovesnosti 25letnega službovanja v Ljubljani, katero praznujeta gg. nadučitelj L. Belar in učitelj Fr. Raktelj, oziroma 40letnega učiteljevanja in delovanja kot cerkveni pevovodja prvo imenovanega gospoda — dne 17. novembra 1887. Vspored: 1. Ob 10. uri slovesna sveta maša pri sv. Jakobu. 2. Poklon in častitanje slavljencema v 2. mestni šoli. 3. Ob 1. uri vkupni obed v gostilnici g. Ferlinca »Pri zvezdi«. Kdor se misli udeležiti vkupnega obeda (convert 1 gld.), naj blagovoli to po dopisnici naznaniti g. učitelju Fr. Kokalju.

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. Janez Levec, II. učitelj v Radečah in gspdc. Ana Bauer, II. učiteljica v Mokronogu, sta s službama menjala. — G. Fran Marolt, učitelj v Blagovici, je dobil službo na Brdu pri Podpeči. — G. Luka Knific, zač. učitelj v Besnici pri Kranji, je za trdno postavljen. — G. Fran Črnagoj, učitelj pri sv. Gregorji (pri Sodrašici), pride zač. v Šmartin pod Šmarjino Goro. — Gspdc. Ana Roth, izpr. kandidatinja, pride v Komendo (St. Peter). — G. Peter Pogačnik, učitelj v Tujnicah, gre zač. v Blagovico in gspdc. L. Moos, izpr. kandidatinja, gre zač. v Tujnice.

Št. 537.

Razpis učiteljskih služeb.

okr. š. sv. Na c. k. rudarski ljudski šoli v Idriji umestila se bode služba druge učiteljice s 450 gld. letne plače in z 90 gld. službine doklade ali po zaporednem imenovanji oziroma 3. in 4. učiteljicina služba s 400 gld. letne plače in z 80 gld. službine doklade in potem s petletno doklado, katerih je ustanovljenih 6 po 40 gld. na leto štetih od dneva, kadar je bila katera za trdno nastavljena. — Prosilke za to službo naj v svoji prošnji dokažejo, koliko so izobražene in da so sposobne v nemškem in slovenskem učnem jeziku poučevati ter naj jih po uradnem potu do 20. decembra 1887. l. ulagajo pri podpisnem c. k. vodstvu. Služba pa se bode za eno leto začasno podelila, katero pa se bode po popolno zadovoljnim službovanji v službo vstelo.

C. k. rudarsko vodstvo v Idriji v 3. dan novembra 1887. l.

J. R. Miliceva tiskarna priporoča sledeče knjige za mladino in šolske knjižnice:

Marija naša pomočnica. Povest za mlade in odraščene ljudi. — Vežano 24 kr.

Zlati orehi, slovenski mladosti v spomin. Spis. I. Tomšič. Vežano 36 kr.

Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli. Spis. J. Leban, (Gradimir), ljudski učitelj. Cena brošuri 30 kr., po pošti 5 kr. več.

Oče naš. Povest za krščansko mladost in krščansko ljudstvo. Cena 60 kr., po pošti 5 kr. več.

Darek pridni mladosti podelil A. Praprotnik. Z nekaterimi podobami. I., II. in III. zv. Posamezni po 36 kr., vsi trije vkup 1 gld.

Svete pesmi za šolsko mladost. Nabral in izdal A. Praprotnik. Pomnožene 15 kr.

Pesmarilica po številkah za nežno mladino. Sestavil A. Foerster. — Drugega natisa. Cena 15 kr.

Šolske Drobtnice v 25letni spomin smrti A. M. Slomšek - a. Spisal F. Jamšek.

Cena brošuranemu iztisu 1 gld., trdo v platno vezan. 1 gld. 20 kr., po pošti 10 kr. več.

Zaloga obrazcev za cerkev, šolo, urade in privatne potrebe.